

LBRIS

We know
books

Dumitru Popescu

CENUȘA DIN ORNIC

Ediția a doua

Hoffman

1

M-ai căutat cu privirea, nu e așa? După ce ai înclinat capul în dreapta și în stânga, răspunzând aplauzelor cordiale care exprimau admirație, simpatie, ceva intim, nu știu cum să spun, în niciun caz acea primire convențională a sălii cu mintea în altă parte, într-un milion de alte părți, da, după aceasta m-ai căutat cu privirea. Nu ți-a trebuit mult să mă găsești, doar cunoșteai loja, tu trimiseseseși biletele, era loja voastră. Ai mai plecat o dată fruntea, imperceptibil, în direcția mea, m-a năpădit un val fierbinte din creștet până în tălpi, apoi te-ai întors și ai ridicat bagheta de pe pupitru. Chiar m-ai văzut? Erai în lumină, eu în întuneric, desigur nu în beznă, pentru că rămân aprinse cele câteva aplici roșiatice împrăștiate ici și colo prin loji, dar oricum, ce puteai să distingi? doar silueta. Doamne, ce prostii îmi treceau prin cap! Îți dai seama cât de zăpăcită eram? Cum silueta? De unde să îmi mai știi silueta? Puteam să fiu o sfrijită sau o balabustă, un schelet sau un butoi. De altfel, mi-ai și spus după aceea, nu mai târziu decât a doua zi, la lumina jupuitoare a zilei – o, mai bine aș fi primit o sută de perechi de palme decât să aud asemenea grozăvie! – că ai fi putut trece de nu știu câte ori pe lângă mine fără să mă

recunoști. De bună seamă, nu m-ai văzut. Ai știut însă că sunt acolo, sau ai bănuțit, nu puteai fi sigur că am venit. Ai trimis pe cineva în recunoaștere? Uite, am omis să te întreb. Dar câte alte omisiuni n-am făcut, dacă aș sta să număr, cel puțin un miliard de lucruri am vrut să aflu de la tine, și la momentul oportun am uitat sau am tăcut, pentru că mai puternică decât curiozitatea era simțirea, pentru că, amețită, tulburată, răscolită, rămâneam cu capul golit sau mi-l pierdeam cu desăvârșire. N-ai trimis pe nimeni. Nu-ți stătea ție mintea la asta, poate și uitaseși de invitație, câte bilete de favoare nu trimiseseseși până atunci cunoștințelor, prietenilor – vezi, evit cuvântul, mă învârtesc în jurul cozii – ...femeilor. De unde certitudinea asta la mine? Dădusem în mintea copiilor. Ba, eram convinsă că ai observat și cum sunt îmbrăcată, că mi-ai apreciat toaleta. Alta naivitate. Nu știu să mă îmbrac pentru concert. Pot să număr pe degete de câte ori am fost la filarmonică după ce am terminat facultatea, iar ca studentă, cine se preocupa de toaletă? Încercasem în după-amiaza aceea un maldăr de rochii și, evident, cum se întâmplă, până la urmă am ales-o pe cea mai potrivită. Bine că nu m-ai văzut! De altfel, crezi că îmi mai amintesc cum m-am îmbrăcat?

Admiram fracul tău alb. Îți venea ca turnat, dar mă deranja că e alb. De ce alb? Găseam în ținuta ta o insinuare malițioasă. Ce voiai să sugerezi? Semănai cu un mire. Ceremonia se oficia în văzul tuturor. Pentru asta mă invitaseși? Aiureli, nu? Îți stătea așa frumos! Dar mă durea, albul imaculat îmi strângea inima. Spune și tu, la ce să mă ducă mintea? Te revăd după cât? câți ani trecuseră de la întâlnirea aceea fugară pe scările unui foaier de teatru? Te regăsesc, deci, pe scenă, în lumina reflectoarelor, în fața

a sute de oameni, îmbrăcat în frac alb. Știi bine, n-a fost nimic premeditat, n-ai avut intenția de a mă șoca. De altfel, cum să prevezi o asemenea reacție? Toată lumea știe că nu dirijezi decât în frac alb. O ciudățenie, dacă poate fi numită astfel, care nu mai uimește pe nimeni, dimpotrivă, cred că în ochii admiratorilor (vezi ce gen folosesc) întregeste șarmul tău, accentuează originalitatea personalității, și așa evidentă. Pentru mine costumul alb avea o semnificație anume, și tu o știi, de fapt o semnificație dublă. Privit din spate erai în întregime alb, alb din creștet până în tălpi. Când îți crescuse coama aceea bogată, lungă, albă? Știi tu la ce m-a dus gândul? la o cască de cosmonaut. Ceva nenatural, extraterestru, un nimb de lumină orbitoare, dar nu ca aceea aurie, banală, ce încinge capul sfinților pe fresce bisericesti, ci flacăra expurgată de roșurile focului, de nuanțele combustiei, liniștită, desprinsă de zvârcolirile patimii. Dirijai, și brațele băteau aerul molatic, de parcă înotai prin cer. Icar obosit. Ce cântai? Recunosc, muzica simfonică nu e partea tare a culturii mele. Dar mi-au rămas în memorie un vaier reținut, discrete șoaapte, oftaturi scoase de ființe invizibile, agonice, iar tu uneai și armonizai sunetele, le adunai și le trimiteai spre timpanele mele, făceai să-mi vibreze toate celulele. Muzica circula prin mine ca un curent electric, dându-mi un frison amar.

Eliza, Lizi, îmi transmitea la ureche aprecieri la adresa siluetei tale. Te găsea subțire, elastic. „A rămas ca pe vremuri.” Pretindea că nu-ți displăcuseră, însă, rotunjimile ei – închipuie-ți, rotunjimi! rotunjimi de balenă, nu sunt răutăcioasă, tupeul ei m-a umilit – și că ea știe că bărbații supli își doresc femei pline (tot în perimetrul eufemismelor, după cum vezi). Insinua că o plăci, că invitarea la concert

e semnul unor intenții ce depășeau indubitabil limitele convenției; lăsa să se înțeleagă și că persoana mea avea rolul de a vă servi drept paravan. O ascultam tăcută, nemișcată, ca o mobilă. Nu îndrăzneam s-o iau peste picior, cum e în firea mea, cum am făcut toată viața cu această persoană pentru care n-am nici cea mai mică prețuire, nu mai vorbesc de încredere sau simpatie. Ceea ce spunea mi se părea, nu știu de ce, că poartă semnul unei fatalități, că numai așa poate fi și nu altfel, că exprimă un verdict abstract, de proveniență ocultă, același care îmi guvernase toată viața. Stăteam înmuiată, descompusă, singura grijă era să nu transpară prin lentilele ochelarilor ceva din ce ascundeam, să nu se strice zâmbetul îngăduitor, absent, dezinteresat pe care, în ultimii ani, cu mare greutate, reușisem să mi-l compun. Eram persoana care-i trebuia. Ființa fără voință, fără aspirații, fără ambiții.

Sau mă înșel, exagerez? Nu-și făcea nicio iluzie în ce te privește, brava, nici atât? Îi atribuiam un machiavelism inexistent? totul era produsul imaginației mele bolnave? Ai să mă întrebi, îmbolnăvită atunci? Nu! bolnavă de totdeauna, încă de pe vremea..., cum să-i spun acelei vârste? adolescență? nu știu, maturizarea mea se produsese brusc; așa cum se conturase atunci, la starea de tensiune pe care o cunoști, sau n-o cunoști? așa rămăsese până în clipa respectivă – mă refer la fantezie, și la a doua viață, cea tănuită, nebănuită de nimeni. Lizi îmi vorbea de tine cu un ton posesiv, degajat, impertinent – sau așa mi se părea – dând impresia că are un anume ascendent, sau chiar drepturi asupra ta, și mie mi se părea normal să-și dea aceste aere, și oricine în locul ei ar fi vorbit astfel nu m-ar fi mirat, în mine exista convingerea că cel din urmă om de pe acest pământ poate

să te reclame, să aibă acces la tine, să dispună de tine, cu excepția mea. În starea în care mă găseam, și nu numai atunci, să știi, oricând în trecut, aș fi ascultat, fără să clipesc, toate enormitățile din lume, și pe jumătate le-aș fi crezut, sau aș fi zis că sunt demne de crezare. Norocul meu că nu eram singure în lojă și, observându-i pe vecini impacientați, Lizi s-a temperat. Doar din când în când îmi arunca un cuvânt sau două, nu despre muzică, bineînțeles, despre persoana ta. Cu același ton de mare familiaritate, de intimitate. Nu-mi era ușor să fac abstracție de vorbele ei, dar mă adaptam, reușeam să mă adaptez destul de bine; întotdeauna a existat în capul meu un personaj – creat de mine, desigur – programat să-mi transmită informații, așa-zise informații despre tine, exact în genul în care o făcea Lizi. Lizi mă găsea obișnuită, aclimatizată. Constatam și eu, uluită, că silueta ți-a rămas aceeași, neschimbată, gesturile la fel de expresive, alcătuirea materială tot atât de, cum să spun? cuvântul elocventă definește bine gândul meu? în realitate fascinantă, da, pentru mine fascinantă. Și învelișul alb, de sus până jos...

Înțelegi cât a fost de răscolitoare coincidența? Albul costumului de tenis de pe vremuri! Vedeam mingea zburând cruciș deasupra fileului. Jucam numai în dublu mixt și, ca de la sine înțeles, mereu parteneri. Care or fi fost primele cuvinte pe care ni le-am adresat unul altuia? Aș putea afla ce-a spus un ostaș antic la Salamina, dar ce ne-am spus noi în primele clipe memoria nu mă ajuta să aduc la lumină. Rotocoale de fum mistuite în văzduh. În timpul partidelor de tenis nu scoteam un cuvânt. În afara scurtelor comenzi pe care mi le dădeai cu voce scăzută, nici tu nu spuneai mare lucru. Jucai atent, încordat, victoria dublului nostru în acele biete partide – mai reții cu cine jucam? eu nu, dacă aș face

un efort mi-aș aminti, dar la ce bun? – constituia pentru tine o chestiune de orgoliu. Greșeam frecvent, deși cunoșteam mai bine jocul și eram mai înclinată către sport, dar loveam la întâmplare pentru că nu mă concentram asupra mingiei, ci asupra mișcărilor tale, a puținelor vorbe pe care mi le adresai, și mai ales o privirilor cu care mă învredniceai, fie că nimeream, fie că nu. Dacă reușeam să-ți prind ochii o clipă, eram mai fericită decât dacă aș fi executat un as impecabil. Și acum îmi răsuna în urechi zgomotul tălpilor tale de azbest frecate de zgură, în salturile făcute ca să eviți pierderea unei mingi. Mă rușinam de stângăciile mele, eram conștientă că-ți dau de furcă, și mă întrebam cum de perseverezi, cât ai să mai rabzi? Găseam o ascunsă satisfacție în faptul că îmi arătai răbdare, că nu mă înlocuiai. Iar delicatele admonestări mă încântau mai mult decât cele mai alese elogii. Da, îmi plăcea să mă cerți, și când o făceai mă hlizeam la tine – cum? provocându-te? Aș fi vrut să mă iei de umeri și să mă zgâlțâi. Culmea emoției o atingeam când te izbeai de mine în efortul disperat de a salva o minge ratată din neatenție sau stângăcie. Te scuzați și mă strângeai de braț, sau mă băteai ușor pe spate, camaraderește. Atunci mă topeam pe picioare, și acum mă mir că nu leșinam. La sfârșitul partidei te ștergeai de transpirație pe gât și pe ceafă cu prosopul, alb ca și pantalonii, ca și tricoul. Râdeam. De ce râdeam? Ca să-mi ascund emoția, neliniștea, admirația ce-mi musteau în ochi? Ca să preîntâmpin ceva, o întrebare gravă, de pildă, pe care o doream, dar de care îmi era frică? Găseam că râsul, cam prostesc, recunosc, era singurul mijloc de a stabili un raport de egalitate între noi? Cine mai știe? Ceva din toate. După ce mă lăsai la ieșirea din parc, și te depărtați cu prosopul plușat în jurul gâtului și cu racheta pe

umăr, îmi pierdea orice urmă de veselie, râsul mi se sleia pe față. Treceam ca o somnambulă pe străzi, cu ultima imagine a siluetei tale în minte, și toata ființa îmi intra într-un con de umbră, într-un nor gros, întunecat.

Și acum, din nou în alb, aplecându-te într-o parte și în alta, mânuind în loc de rachetă, bagheta de dirijor. Pe atunci îmi dirijai mie mișcările. Acum, întors cu spatele, te ocupai de alții, și eram, da, eram invidioasă. Dovada că-ți pierduseși răbdarea cu mine – o! de mult ți-o pierduseși – și îți manifestai perseverența în altă direcție, te încăpățânași să scoți ce e mai bun din alte ființe. Ele te urmau ascultătoare, cumiți, cu adevărat demne de interesul tău, de efortul tău, nu cum fusesem eu, pe vremuri. Din când în când orchestra scotea suspine încărcate de o patimă reținută și, nu ascund, ceva dureros și ostil tresărea în mine, căci mi se păreau impudice, ca și când ți-ai fi dat în vileag nu știu ce suferințe intime, ai fi făcut lumea aceea, străină, părtașă la zbuciumul inimii tale. Da, muzica pe care o împrăștiat în sală mi se părea indiscretă, și vedeam în ea expresia, iartă-mă, a propriei tale concupiscente.

În pauza dintre cele două părți ale simfoniei m-am dezmeticit. Mi s-a făcut rușine de sentimentalismul meu siropos. Mi-a apărut în minte vocea sarcastică a lui Mihai când ne conducea la lift: „Verificați și voi printre melomanii ăia de afară dacă biletele sunt valabile. Să nu fie din stagiunea trecută.” Eram atât de confuză încât nu i-am replicat nimic. Poate și arătam caraghioase cu adevărat. Lizi, cu șuncile ei strânse în corset, sub rochia de mătase țipătoare, eu țeapănă, stingheră, nu știu de ce vinovată, parcă mă pregăteam să comit o infracțiune, deși nu-i ascundeam lui Mihai nimic, fusesem invitate la concert de Cristian Răceanu, Mihai știa

foarte bine cine e, Lizi îl numise prietenul nostru din tinerețe, iar eu îi declarasem cu diferite prilejuri – uneori anodin, alteori insinuant, cred că vreodată chiar arogant – că a fost primul meu iubit, dragostea mea din tinerețe, și nu e exclus să mai fi adăugat cândva, cu emfază, emfază deplasată, evident, tipică femeilor în toane rele, că singura dragoste pe toată viața. Aș fi găsit acum replica potrivită, una usturătoare; mă simțeam jignită de disprețul lui flegmatic cu nimic justificat, ce dispreț? calomnie, așa apreciam cuvintele lui. Pe de altă parte – bizar amalgam în conștiință – mă încerca și o vagă pornire de revoltă împotriva ta, pentru că mă cocoțaseși în lojă cu pretenția să te admir, pentru că mă lăsam intimidată ca o fetișcană și răscolită precum o domnișoară bătrână – eu, femeie matură, cu rosturi bine stabilite, cu preocupări la antipodul artei, foarte practică, modernă și prin profesie și prin viața familială, prin întregul stil de existență.

Regretam că am venit? Cred că da. Pentru o fracțiune de secundă gestul mi s-a părut stupid și desuet. Gratuit, melodramatic, de prost gust. Dar asta a ținut numai o clipită, tu ți-ai reluat înotul molatic, somnolent, prin stratosferă, muzica a reînceput să curgă pe epiderma mea și prin venele mele, protestul gândului s-a domolit, revolta s-a risipit – și aceea împotriva lui Mihai, și aceea împotriva ta – și m-am ghemuit iar în colțul meu, în semiîntunericul lojii, înfrântă de amintiri și de prezența ta vie, de fracul alb, de silueta de adolescent, de sentimentul unei irealități zdrobitoare, împotriva căreia nu mai găseam puteri să lupt. Mă lăsam cuprinsă, fără cea mai slabă împotrivire, de o veche, iremediabilă melancolie ferită grijuliu de priviri străine, redescopeream izvorul ei tainic și exultam de voluptatea tristeții.

Lucrurile nu se petreceau cum crezusem că prevăd în noaptea precedentă, când trebuise să hotărâsc dacă dau sau nu curs invitației. Lizi îmi telefonase pe la prânz și, după o scurta discuție purtată în termeni aproape glaciali, o lăsasem în suspensie. La concert? Cristi? Cu ce ocazie? Pur și simplu pentru că v-ați întâlnit voi pe stradă, și n-aveți ce vorbi? tu, Lizi, oi fost cu ideea, te cunosc, i-ai cerut bilete de favoare. De ce nu te-ai mulțumit să o faci pentru tine, de ce m-ai implicat? N-are absolut niciun rost. După cum știi, n-am timp, și realmente nu mă atrage. Ce-ți închipui, Lizi, că mai suntem domnișoare? Poate tu da, eu nu. Și apoi, o invitație nu se transmite așa, printr-o terță. O terță, nu greșesc deloc, în cazul de față ești pentru mine o terță. De ce nu mi s-a adresat direct? de ce nu mi-a expediat biletul cu câteva rânduri, dacă era atât de important? Întâmplarea? de ce întâmplarea? Asemenea lucruri nu depind de întâmplare. Gest fără semnificație. Du-te tu, pentru tine e altceva. Și, apoi, tu ai vorbit cu el! Efectiv n-are rost. Nu. Nu știu, nu știu. Putem să mai vorbim, deși nu văd... Mda, sună-mă. Nu, nu deseară, am o întâlnire de serviciu, ajung târziu. Mâine. Aici, la birou. Nu de Mihai e vorba, Lizi, ești deplasată. Bineînțeles că-i spun. Nu știu de ce insiști. Nici nu sunt sigură că am să fiu liberă. Voi lăsa vorbă să-mi dea legătura. Scuză-mă, sunt chemată. La revedere!

Imediat ce-am închis telefonul am pus întâmplarea deoparte, ca pe un dosar complicat. Nu mă simțeam pregătită să-l cercetez îndeaproape. N-a fost necesar să caut cu dinadinsul preocupări compensatorii. N-am făcut decât să mă las în voia învolburatelor meandre ale zilei mele de muncă, târâtă, izbită, răsucită. Sigur, în cap, în timpan se instalase bâzâitul, dar celelalte zgomote îl anihilau. Mi-am

prelungit programul, am ajuns acasă târziu, frântă, am mâncat un măr și m-am culcat. Mihai m-a lăsat în pace, Mihai e un bărbat cu tact, înregistra cu o precizie absolută indispoziția mea. Am stins veioza, am închis ochii și am deschis încâlcitul dosar. Demult nu-ți mai făcuseși apariția în gândurile mele nocturne. N-aș putea spune dacă asta mă mulțumea. Unele femei luptă ca să se debaraseze de obsesii, și când reușesc să se liniștească se bucură, își duc viața mai ușor. Eu nu luptasem, traversasem, ca de la sine, un șir de etape, reține doar că la un moment dat începusem să te detest. Asta înseamnă răceală, ce crezi? Nu zic ură, dar ostilitate, da. Îți devenisem ostilă. Dacă fără veste apăreai într-un concert televizat, închideam aparatul. Când știam dinainte, nu-l mai deschideam. În cazul când în cercul unde mă aflam cineva aducea vorba despre tine, mă retrăgeam. Îmi cădeau sub ochi cronici despre concerte, informații despre turneele peste graniță. Nu le citeam. Îmi parveneau discuri cu înregistrări, nu le puneam niciodată. Nu mai voiam să știu nimic de tine, și nu îmi impuneam această restricție, nu mai simțeam nevoia să asimilez informații, să urmăresc traiectoria ta. Trăiam demult în sfere diferite, între noi nu exista nicio apropiere, nicio comunicare. Îmi deveniseși străin, și știi în ce fel? ca un om care a părăsit țara. În lumea pe care ți-o aleseseși, întorcându-mi mie spatele, puteai să repurtezi cele mai strălucite succese, nu mă interesa. Așa cum eu îți fusesem indiferentă când plecaseși, optând pentru alții, oferindu-le lor ce aveai mai bun. Mi se părea firesc și echitabil. Poate uneori aveam revelația, de foarte scurtă durată, că astfel mă deposedam de un bun de neînlocuit, pierdeam un zăcământ rar și prețios, îmi sărăceam viața, mă lipseam și de bruma de frumusețe